

**TÜRKİYE’DE E-FATURA UYGULAMASI
VE KULLANICI ŞİRKETLERİN
E-FATURAYI DEĞERLEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ömer KILIÇ

Danışman

Prof. Dr. Veysel KULA

**İNTERNET VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

Ocak 2019

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE'DE E-FATURA UYGULAMASI
VE KULLANICI ŞİRKETLERİN
E-FATURAYI DEĞERLEMESİ**

Ömer KILIÇ

Danışman

Prof. Dr. Veysel KULA

**İNTERNET VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

Ocak 2019

TEZ ONAY SAYFASI

Ömer KILIÇ tarafından hazırlanan “Türkiye’de E-Fatura Uygulaması ve Kullanıcı Şirketlerin E-Faturayı Değerlemesi” adlı tez çalışması lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca 28/01/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **oy birliği** ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Veysel KULA

Başkan : Prof. Dr. Veysel KULA
Afyon Kocatepe Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Üye : Doç. Dr. Ercan ÖZEN
Uşak üniversitesi,
Uygulamalı Bilimler Y.O.

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ender BAYKUT
Afyon Kocatepe Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
...../...../..... tarih ve
.....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....
Prof. Dr. İbrahim EROL
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI
Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü için, yazım kurallarına uygun olarak, hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

28/01/2019

Ömer KILIÇ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TÜRKİYE’DE E-FATURA UYGULAMASI VE KULLANICI ŞİRKETLERİN E-FATURAYI DEĞERLEMESİ

Ömer KILIÇ

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Veysel KULA

Bu çalışmanın amacı yaklaşık 10 yıldır Türkiye’de uygulanmakta olan ve 2013 yılından sonra zorunluluk haline gelen e-fatura uygulamasına, firmaların zaman içinde değişen yaklaşımlarını ortaya koymaktır.

Tez kapsamında 112 firmanın katıldığı anket çalışması, Ocak 2018 tarihinde yapılmıştır. Anket, katılımcıların kolay ulaşması açısından Google form üzerinden hazırlanmış ve e-posta yoluyla cevaplandırılmıştır.

Analiz bulgularına göre firmalar e-fatura uygulamasını bir yasal zorunluluk olarak değil işlerini kolaylaştıran, pratikleştiren ve hızlandıran uygulama olarak görmektedirler. E-fatura uygulamasının arşivleme ihtiyacı hissedilmeden kullanılmaya başlanmış olması da piyasanın uygulamaya gösterdiği güvenin sonucudur.

E-fatura uygulamasından duyulan memnuniyetin göstergesi olarak çalışmanın yapıldığı tarihlerde yeni bir uygulamaya olan e-irsaliye katılımcılar tarafından benimsenmiştir. E-arşiv konusunda ise katılımcılar tıpkı e-faturada olduğu gibi iş ve işleyişi kısaltması, kargo maliyetlerini azaltması ve çevreci olması yönüyle memnuniyetlerini ifade etmişlerdir.

Çalışma kapsamında firmaların süreçte zorlandıkları husus, Mali mühür edinme süreci ve e-fatura uygulamak için eğitim alma ihtiyacıdır. E-fatura uygulamasının ticari sırları ifşa ettiğine yönelik genel algı ise halen sürmektedir.

2019, vii + 46 sayfa

Anahtar Kelimeler: E-fatura, E-arşiv fatura, E-irsaliye, GİB

ABSTRACT
M.Sc. Thesis

THE E-INVOICE APPLICATION AND USER
ASSESSMENT IN TURKEY

Ömer KILIÇ

Afyon Kocatepe University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Internet and Information Technology Management

Supervisor: Prof. Veysel KULA

The aim of this study is to reveal the companies' changing approaches towards the e-invoice application over time. The e-invoice is used in Turkey for about 10 years and it has become mandatory since 2013.

The survey was conducted in January 2018 with the participation of 112 companies. The questionnaire was prepared via Google forms and e-mailed to the participants.

According to the findings of the analysis, companies do not consider the applications as a legal obligation but as an application that simplifies, implements and accelerates their work. The fact that e-invoice application is being used without the need for archiving is also the result of the confidence towards the application in the market.

The e-Delivery note application emerged as a new application during the same dates was also accepted by the companies. This can be considered as a satisfaction indicator for e-invoice application. As for the e-invoice, the participants expressed their satisfaction because of the fact that it shortens work and operation, reduces cargo costs and becomes environment friendly.

The study shows that the companies' problem during the e-invoice process is the financial seal acquisition process and the need to receive training to implement e-invoice system. The general perception that e-invoice application discloses trade secrets is still ongoing.

2019, vii + 46 pages

Keywords: E-invoice, E-archive Invoice, E-delivery note, GIB.

TEŐEKKÖR

Bu araştırmanın konusu, deneysel çalışmaların yÖnlendirilmesi, sonuçların değerlendirilmesi ve yazımı aşamasında yapmış olduğu bÖyÖk katkılarından dolayı tez danıŐmanım Sayın Prof. Dr. Veysel KULA'ya teŐekkÖr ederim.

AraŐtırmam boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme teŐekkÖr ederim. Değerli meslektaŐım Yalçın ATLIOğLU'na katkılarından dolayı teŐekkÖrÖ bir borç bilirim.

Meslek hayatıma baŐlamamda ve devamındaki destekleri için değerli abim Metin ASLANBOğA'ya teŐekkÖr ederim.

Ömer KILIÇ

AFYONKARAHİSAR, 2019

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 E-Fatura Uygulaması	3
1.1.1 E-Fatura Kavramı.....	3
1.1.2 E-Fatura Uygulamasının Yasal Dayanakları.....	5
1.1.3 E-Fatura Kullanma Zorunluluğu Olan Mükellefler	6
1.1.4 E-Fatura Başvuru Aşamaları	7
1.1.5 E-Fatura Tarafları.....	8
1.1.6 E-Fatura Uygulama Esasları	9
1.1.7 E-Faturada Sorumluluk ve Cezai İşlemler	10
1.1.8 E-Fatura Uygulamasının Avantajları	11
1.1.9 E-Fatura Uygulamasının Dezavantajları	13
1.2 E-Arşiv Uygulaması	13
1.3 E-İrsaliye Uygulaması	14
2. E-FATURA YARARLANMA YÖNTEMLERİ.....	16
2.1 E-Fatura Kullanma Yöntemleri	16
2.1.1 GİB Portal Yöntemi	17
2.1.2 Entegrasyon Yöntemi.....	18
2.1.3 Özel Entegrasyon Yöntemi	19
3. TÜRKİYE’DE E-FATURA UYGULAMASI VE KULLANICI ŞİRKETLERİN E-FATURAYI DEĞERLEMESİ	20
3.1 Literatür Araştırması.....	20
3.2 Araştırmanın Kapsamı	22
3.3 Araştırmanın Yöntemi	22
3.4 Anket Formunun Uygulanması.....	24
3.5 Ankete Katılım Durumu	24
3.6 Anket Soruları ve Cevapların Değerlendirilmesi.....	25
3.7 Anketin Değerlendirilmesi.....	32
4. SONUÇ.....	35
5. KAYNAKLAR.....	37
ÖZGEÇMİŞ.....	41
EKLER	42

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
E-Arşiv	Elektronik Arşiv
E-Beyanname	Elektronik Beyanname
E-Defter	Elektronik Defter
E-Fatura	Elektronik Fatura
EFKS	Elektronik Fatura Kayıt Sistemi
E-İmza	Elektronik İmza
E-Posta	Elektronik Posta
E-Tebliğat	Elektronik Tebliğat
GİB	Gelir İdaresi Başkanlığı
İİBF	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İSMMMO	İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası
KDV	Katma Değer Vergisi
PDF	Portable Document Format - Taşınabilir Belge Formatı
s.	Sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
ss.	Sayfa Sayısı
TTK	Türk Ticaret Kanunu
UBL	Universal Business Language - Evrensel İş Dili
VUK	Vergi Usul Kanunu
XBRL	Extensible Business Reporting Language - Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili
XBRL GL	XBRL Global Ledger - XBRL Global Defter
XML	Extensible Markup Language - Genişletilebilir İşaretleme Dili

---

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1 E-Fatura Görünümü	5
Şekil 1.2 E-Fatura İşleyiş Sistemi	8
Şekil 2.1 E-Fatura Kullanma Yöntemlerinin Karşılaştırılması	17

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1 Betimsel İstatistikler	25
Tablo 3.2 E-Fatura Yaklaşım İstatistikleri	27
Tablo 3.3 E-Fatura Önermeleri	29
Tablo 3.4 E-İrsaliye – E-arşiv Önermeleri.....	31

1. GİRİŞ

Dijital çağın hızla her alanı kontrol altına alması sonucu ortaya çıkan yenilikler zamanla hayatın bir parçası haline gelmektedir. Yenilikler bizlere hem zaman tasarrufu hem işlemleri hatasız yapma hem de ortaya çıkan evrak işlerinden kurtulma imkânını sunmaktadır. Özellikle evrak yükünün çok olduğu alanlardan bir tanesi de muhasebe işlemleridir. Gerek muhasebecilerin yapmakta olduğu işlemler gerekse firmalar arasındaki alış ve satış bazlı hareketler bu yükü ve masrafları olabildiğince artırmaktadır.

Yaşamın hemen hemen tüm alanlarını etkilemeye devam eden Bilgi ve İletişim Teknolojileri son yıllarda gerçekleştirilen gelişmelerin en önemlilerinden biri olarak gösterilmektedir (Wright 1997).

Bilişim teknolojilerinin muhasebe alanına uygulanması firmaların ortaya çıkması ve büyümesiyle başlamıştır. Veresiye defteri ile başlayan süreç muhasebe bölümünün oluşturulması ve özel muhasebe ofisleriyle devam etmiştir. Devletin vergileri, mükelleflerin yaptıkları işlemleri anlık takip etmek istemesi ve günümüz şartlarının zorlamasıyla başlayan e-dönüşüm süreçleri başta büyük firmaları kapsarken zamanla tüm firmalar bu ekosisteme dâhil olmaya başlamıştır. Artık firmaların devletle ve kendi aralarındaki iletişim elektronik ortamlara aktarılmıştır.

Türkiye’de 2010 yılında uygulamaya giren e-fatura Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülmekte ve yönetilmektedir. 2013 yılında zorunlu olarak 25 milyon TL brüt ciroya sahip firmalarla başlayan sistem günümüzde, özellikle isteğe bağlı katılan firmalarla beraber, 75 bin kayıtlı kullanıcıya ulaşılmıştır. Bu rakam her geçen gün artmaktadır (İnt. Kyn. 3).

E-fatura konusunda yapılan çalışmaları iki başlıkta toplamak mümkündür. Bu çalışmalar e-fatura uygulamasına başlamadan önce ve başladıktan sonra yapılanlardır. Uygulamadan önce genel anlamda firmaların veya muhasebecilerin yaklaşımları ölçülmeye çalışılmıştır. Uygulama sırasında ise karşılaşılan zorluklar, avantaj ve dezavantajlar ölçülmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada e-fatura uygulamasının yasal olarak başladığı 2013 yılından bu yana yapılan çalışmalara ve elde edilen sonuçlara odaklanılmıştır. E-fatura ve e-arşiv fatura uygulamasına yasal zorunluluk nedeniyle geçen firmalarla isteğe bağlı olarak geçenler arasındaki davranış değişiklikleri ölçülmek istenmiştir. E-faturaya duyulan güvenin göstergesi olarak nitelendirilen kâğıt ortamında arşivleme oranlarındaki değişiklik incelenmiştir. E-irsaliye uygulaması ise çalışma kapsamında ilk kez ele alınmıştır.

Çalışma kapsamında, özel entegratörlük hizmeti veren EDM bilişim firmasının ve DARAPLUS ERP firmasının 1560 firmalık veri tabanından faydalanılarak, Türkiye’de e-fatura uygulaması ve kullanıcıların e-fatura uygulamasını değerlendirmesi amacıyla firmalara ciro, sektör, il, bölge sınırlamaları olmadan karışık Şekilde anket gönderilmiştir. Firmaların seçimi esnasında ciro bazlı veya sektör bazlı bir kısıtlama yapılmamıştır. Tüm sektörler ve tüm e-fatura uygulamasını kullanan firmalar hedeflenerek çalışmanın kendinden önce yapılan çalışmalarla örtüştüğü veya ayrıştığı noktalar ölçülmeye çalışılmıştır.

Çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci bölümde e-fatura ve e-arşiv fatura uygulamasının tanımları, mevzuatlar, yararlanma yöntemleri, fatura esasları, avantaj ve dezavantajları açıklanmaya çalışılmıştır. Firmaların uygulamayı kullanması için gerekli olan mali mühür kavramı anlatılmış ve güncel mali mühür fiyat bilgisi paylaşılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde e-fatura ve a-arşiv faturayı kullanmak için gerekli olan entegrasyon, özel entegrasyon ve GİB portal yöntemleri açıklanmıştır. Firmaların ihtiyaçlarına göre hangi yöntemin daha kullanışlı ve avantajlı olabileceği hususu belirtilmiştir. E-faturadan yararlanma yöntemleri bu sürece yeni başlayanlara da yardımcı olacak Şekilde açıklanmıştır. Firmaların ilk başta ödemesi gereken maliyetleri azaltmak için yapılması gerekenler ve firma kapasitesine göre değerşen çözümlerden bahsedilmiştir.

Çalışmanın nc bölümünde e-fatura ve e-arşiv fatura sistemine geçen işletmeler üzerine yapılan araştırma, araştırmanın amacı, kapsamı ve literatür bilgisine yer verilmiştir. Araştırmada kapsamında hazırlanan sorular ve katılımcıların verdikleri cevaplar aktarılmıştır. Ankete dair değerlendirmeler özetlenmiştir.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise, Türkiye’de şirketlerin e-fatura, e-arşiv faturaya karşı değişen ve devam eden tutumları elde edilen sonuçlar eşliğinde ele alınmıştır. Önceki yıllarda yapılan çalışmalar ile yapılan çalışma arasındaki benzer ve farklı cevaplar incelenmiştir. Firmaların e-fatura, e-arşiv fatura ve e-irsaliye konusundaki olumlu ve olumsuz düşünceleri ifade edilmiştir.

1.1 E-Fatura Uygulaması

Çalışmanın birinci bölümünde e-fatura kavramı, yasal dayanakları, başvuru süreci konuları anlatılmıştır. E-fatura uygulamasına dâhil olabilmek için gerekli olan aşamalar anlatılmıştır.

E-fatura uygulamasına başvuru için gerekli olan mali mühür kavramı anlatılıp edinme, güncel fiyat ve kullanım bilgilerine yer verilmiştir. Firmaların sürece başlamadan önce yapması gerekenler konusunda bilgilendirmeler yapılarak başvuru kitapçığı mantığıyla konular sırasıyla ele alınmıştır. E-fatura, e-arşiv fatura ve e-irsaliye kavramları açıklanıp avantaj ve dezavantajları anlatılmıştır.

1.1.1 E-Fatura Kavramı

Fatura, Vergi Usul Kanunu’nda (V.U.K.) 229. maddede; “*Satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Fatura ticari işletmeler arasında yoğun kullanılan en önemli belgedir. Muhasebe belgesi olarak kullanılan faturanın ticari değerinin yanında vergi ve hukuki değere de sahiptir (Kaliontzoglou 2006).

Ticari işlemlerin temelini oluşturan fatura, işletme gider ve gelirlerini, alım satım işlemlerini, maliyet unsurlarını oluşturan kalemleri ispatlayan belgedir (Biyar 2010).

Manuel olarak kullanılan kâğıt fatura süreci, bir mal, bir hizmet satıldığında veya alındığında yapılan işin karşılığı olarak bir kâğıt fatura düzenlendiğinde başlamaktadır.

Muhasebe Meslek Mensubu, faturaları düzenleyerek, fatura verilerini gözden geçirecek olan yöneticiye gönderir. İnceleme işlemini yapan yönetici, işini bitirdikten sonra faturaların incelendiğine dair onayı vererek Muhasebe Meslek Mensubuna geri gönderir. Onaylanmış faturaları alan Muhasebe Meslek Mensubu, ödeme bilgilerini oluşturarak fatura bilgilerini deftere kaydeder. Kayıt işlemleri yapılan faturalar 6-15 yıl arasındaki süreler boyunca arşivlenmektedirler (Voutilamen and Pentto 2003).

E-Fatura, gelişen teknoloji ile birlikte vizyonu geniş bir kaç kişinin vergi otoriteleri ile kâğıt fatura yerine nasıl bir fatura sistemi ticari hayatın ihtiyaçlarını daha iyi karşılayabilir tartışması yapmaya başlaması ile ortaya çıkmıştır. Satıcının Fatura sistemindeki datalarını, alıcının ERP sistemine ve herhangi bir kâğıt faturaya ihtiyaç olmaksızın, transfer edilmesiyle elektronik fatura ortaya çıkmıştır. Bu sürecin denetim mekanizması ve vergiye uyumlulukla desteklenme ihtiyacı çıktığında da dijital imza ortaya çıkmıştır. Dijital imza, fatura üzerindeki orijinal imzanın yerine geçmemekte ve sadece verinin bütünlüğünün (tam olduğunun-integrity) teyidi ve faturanın özgünlüğünün (orijinal olduğu-authenticity) ispatı için kullanılmaktadır (İnt. Kyn. 8).

E-fatura veri format ve standardı; Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenen, V.U.K. gereği bir faturada yer alması gereken bilgileri içerisinde bulunduran, satıcı ve alıcı arasındaki iletişimin merkezi bir platform üzerinde gerçekleştirildiği elektronik bir belgedir (Doğan 2013).

E-fatura, şekil hükümlerinden bağımsız olarak V.U.K.'na göre düzenlenmesi zorunlu olan belgelerde yer alan bilgileri içeren elektronik kayıtlar bütünüdür (Kumkale 2013).

Şekil 1.1 e-fatura formatının standart halidir. Firmalar taslağı kendilerine göre değiştirebilirler. Standart halinde durması zorunlu olan yer e-fatura logosu ve genel yerleşim yerleridir.

The image displays the layout of an E-Fatura form. At the top left, there are several horizontal bars representing input fields. In the center, there is a circular logo for the Ministry of Treasury and Finance (T.C. MALİYE BAKANLIĞI) with the text 'e-FATURA' below it. To the right of the logo is the word 'LOGO'. Below the logo, there is a box labeled 'SAYIN' with several horizontal bars. To the right of this box is another box with several horizontal bars. At the bottom, there is a large table with multiple rows and columns, representing the main body of the invoice. To the right of the table, there is a summary section with the following text: İSKONTO X TL, KDV XX TL, VERGİLER DAHİL XY TL, TOPLAM TUTAR XY TL.

Şekil 1.1 E-Fatura Görünümü

1.1.2 E-Fatura Uygulamasının Yasal Dayanakları

E-fatura uygulama kapsamında V.U.K. mükerrer 242. Maddesinin 2 numaralı fıkrasında; “Maliye Bakanlığı, elektronik defter, kayıt ve belgelerin oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafazası ve ibrazı ile defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması ve düzenlenmesi uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye, elektronik ortamda tutulmasına ve düzenlenmesine izin verilen defter ve belgelerde yer alması gereken bilgileri internet de dâhil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında Maliye Bakanlığına veya Maliye Bakanlığının gözetim ve denetimine tabi olup, kuruluşu, faaliyetleri, çalışma ve denetim esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecek olan özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir şirkete aktarma zorunluluğu getirmeye, bilgi aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bu kanun kapsamına giren işlemlerde elektronik imza kullanım usul ve esasları düzenlemeye ve denetlemeye yetkili kılınmıştır.” ifadesine yer verilmiştir.

Maliye Bakanlığı V.U.K.'ndan aldığı yetki ile e-fatura uygulamasına yönelik 397, 421, 424, 433, 447, 448 ve 454 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliği ve 421 Sıra No.lu Tebliğe ilişkin açıklamaların yer aldığı V.U.K. 58/2013.03 Sayılı V.U.K. sirküler yayınlamıştır. İlk olarak 05.03.2010 tarih ve 27512 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 397 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliği ile e-fatura uygulaması anonim ve limitet şirketlerin kullanımına açılmıştır. Söz konusu tebliğde e-fatura başvuru aşamaları, e-faturanın düzenlenmesi ve iletilmesi, e-fatura uygulamasının kullanılması, e-fatura ile ilgili sorumluluk ve cezai müeyyideler açıklanmıştır.

28.06.2012 tarih ve 28337 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 416 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliği ile 397 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliğinde değişiklik yapılarak e-fatura uygulaması gerçek kişilerinde kullanımına açılmıştır.

1.1.3 E-Fatura Kullanma Zorunluluğu Olan Mükellefler

E-Fatura uygulaması 397 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliği ile ihtiyari olarak uygulamaya başlamıştır. Daha sonra yayımlanan 421 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliği ile bazı mükellef grupları için zorunlu hale gelmiştir.

Bu mükellef grupları;

- 1) 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu kapsamında madeni yağ lisansına sahip olanlar ile bu mükelleflerden 2011 takvim yılında mal alanlardan 31.12.2011 tarihi itibarıyla asgari 25 Milyon TL brüt satış hâsılatına sahip olan şirketler,
- 2) 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'na ekli (III) sayılı listedeki malları imal, inşa edenler ile bu mükelleflerden 2011 takvim yılında mal alan mükelleflerden 31.12.2011 tarihi itibarıyla asgari 10 Milyon TL brüt satış hâsılatına sahip olanlar.
- 3) 2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hâsılatı 10 Milyon TL ve üzeri olan mükellefler,
- 4) 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) Sayılı listedeki malların imali, ithali, teslimi vb. faaliyetleri nedeniyle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan lisans alan mükellefler,
- 5) Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (III) sayılı listedeki malları imal, inşa ve ithal eden mükellefler (İnt. Kyn. 3).

Yukarıdaki şartları taşıyanların e-faturaya geçme zorunluluğu bulunmaktadır. Firmalar isteğe bağlı olarak e-faturaya geçiş yapabilirler. E-fatura kullanım zorunluluğu yıl yıl ciro bazlı güncellenmektedir. Yakın bir zamanda tüm firmaların bu ekosisteme dâhil olması beklenmektedir.

1.1.4 E-Fatura Başvuru Aşamaları

Gerek yasal zorunluluk gerekse isteğe bağlı olarak e-faturaya geçmek isteyen mükelleflerin mali mühür edinmesi sonrasında ise e-fatura başvurusu yapması gerekmektedir. Başvurular elektronik ortamdan yapıldığı için çok kısa zamanda sonuçlanmaktadır.

1.1.4.1 Mali Mühür

Elektronik ortamda oluşturulan faturanın yasal olarak geçerli olabilmesi için mali mühür veya e-imza ile imzalanması gerekmektedir. Böylece faturanın geçerliliği, bütünlüğü, kaynağının doğruluğu mali mühür veya e-imza ile garanti altına alınmaktadır (Türkay 2013).

397 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliğinde mali mühür “*Vergi Usul Kanunu kapsamında yapılacak düzenlemeler çerçevesinde kullanılmak üzere, tüzel kişi ve diğer kurum ve kuruluş ve işletmelere ait veri bütünlüğünün, kaynağın ve içeriğinin garanti altına alınması ile gerekli durumlarda gizliliğin sağlanması fonksiyonlarının yerine getirilmesi amacı ile oluşturulan ve e-fatura uygulaması bünyesinde yapılan işlemlerde kullanılması zorunlu olan Mali Mühür, Başkanlık adına Tübitak-UEKAE tarafından hazırlanan elektronik sertifika alt yapısını ifade etmektedir.*” şeklinde açıklanmıştır.

E-fatura kapsamında mali mühür edinmek isteyenler elektronik ortamda e-fatura sitesi üzerinden başvuru yapabilmektedirler. Başvurudan sonra TÜBİTAK (Kamu Sertifikasyon Merkezi) hesap numarasına bu çalışmanın yapıldığı zaman için Tüzel kişilerin mali mühür sertifikası (MÜS) ve Güvenlik hizmetleri Sertifikası (GÜS) ve Akıllı Kart okuyucu olmak üzere 3 yıllık ücreti 259,60 TL (Kdv dahil), gerçek kişilerin ise yine 3 yıllık 141,60 TL (Kdv Dahil) ödemeleri gerekmektedir (İnt. Kyn. 7).

1.1.4.2 E-Fatura Başvurusu

1970’li yıllardan beri kullanılan e-fatura tamamen yeni bir uygulama olmayıp faturanın elektronik formatta sunulmuş halidir. E-fatura uygulaması kapsamındaki mükelleflerin başvuru işlemini mali mühür veya e-imzayı temin ettikten sonra elektronik ortamda yapmaları gerekmektedir (İnt. Kyn. 4).

Elektronik ortamda, TÜBİTAK tarafından sağlanan mali mühürle mükellef e-fatura web sitesi üzerinden giriş yapıp, e-fatura kullanmaya başlayabilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümde konu detaylıca anlatılmıştır.

1.1.5 E-Fatura Tarafları

E-fatura Şekil 1.2’de görüldüğü üzere gönderici birim (SATICI) ve alıcı birim (ALICI) arasındaki işlemlerden ibarettir. Faturada satıcı alıcı ve ikisinin arasındaki işlemleri düzenleyen ve Merkez olarak adlandırılan Gelir idaresi Başkanlığı(GİB) bulunmaktadır. GİB ilgili birimlerin gönderdiği ve aldığına dair bilgileri gerek format gerekse içerik olarak kontrol eder.

Şekil 1.2 E-Fatura İşleyiş Sistemi

Şekil 1.2’de görüldüğü üzere e-fatura uygulamasında üç taraf bulunmaktadır. Bu taraflar; e-faturayı hazırlayıp gönderen işletme olan gönderici birim, e-faturanın iletimini sağlayan merkez ve e-faturayı kabul eden alıcı birimlerdir. E-fatura sistemi gönderici-merkez-alıcı etrafında kapalı bir ağ şeklinde tasarlanmış olup faturalaşma süreçleri bu üç birim arasında gerçekleşmektedir (Doğan 2013).

Satıcı tarafından düzenlenen e-fatura, merkez birime iletilmektedir. Merkez birim kontrol ettikten sonra alıcı birimin posta kutusuna gönderilir. Posta kutusu klasik anlamda kullanılan e-postadan farklı olarak çalışmaktadır. Yani özel entegrasyondan faydalanan onlarca firma aynı e-posta adresi kullanabilmektedir. Sistemde yer alan XML içerisinde vergi numarası ve firma adı ile faturalar ayrıştırılmaktadır. Süreçteki faturaları tek bir fatura olarak düşünmemek gerekir. Bir zarf içerisinde birden fazla faturada yer alabilmektedir. Yani faturalar tek tek değil toplu ve farklı tarihli olarak da gönderilmektedir.

E-fatura uygulaması kapsamında gönderici birim standarda uygun olarak hazırladığı e-faturayı alıcıya gönderir. Alıcı birim faturayı kabul veya red şeklinde cevaplandırması gerekmektedir (Doğan 2013).

1.1.6 E-Fatura Uygulama Esasları

E-fatura uygulama esasları, e-fatura uygulaması kapsamında oluşturulacak faturanın hangi durumlarda ne şekilde düzenleneceğini gösteren, tarafların rollerini ve dikkat edilmesi gereken hususları açıklamaktadır (Yıldırım 2013).

E-fatura oluşturma aşamasında alıcı tarafın iradesinin söz konusu olduğu e-fatura uygulama esasları temel fatura ve ticari fatura olarak ikiye ayrılmaktadır.

E-fatura uygulama esasları e-arşiv fatura için de geçerlidir. Elektronik alışverişlerde e-arşiv fatura esası dikkate alınır. E-fatura uygulamasının Temel Fatura ve Ticari Fatura olmak üzere iki adet uygulama esası mevcuttur.

1.1.6.1 Temel Fatura

Temel fatura uygulamasının konusu faturanın oluşturulması ve alıcısına ulaştırılmasıdır. Temel fatura uygulaması e-fatura oluşturma ve gönderme sürecine ilişkin her ölçek ve sektördeki kamu veya özel sektör satıcı ve alıcıları ile her türlü mal ve hizmet satışını kapsamaktadır (Doğan 2013).

Temel fatura olarak düzenlenen bir fatura için alıcının faturayı onaylaması gerekmez ve faturaya elektronik ortamda itiraz etme imkânı bulunmamaktadır. Bu tür düzenlenen faturaya itiraz kâğıt faturada olduğu gibi harici yollardan yapılmaktadır. Temel fatura itirazları dilekçe ile kurumlara yapılmaktadır. Tek yönlü bir iletim durumu söz konusudur.

1.1.6.2 Ticari Fatura

Ticari fatura e-faturanın uygulaması ile gelen faturaya cevap göndermek için hazırlanmıştır. Ticari fatura iki yönlü olarak alıcı ve satıcı arasında işlemektedir. Ticari olarak düzenlenen bir fatura için alıcı faturayı kabul edebilir, reddedebilir veya iade faturası düzenleyebilir.

Temel fatura ile temel faturadan farkı burada ortaya çıkmaktadır. Temel fatura tek taraflı iken ticari faturada iki taraf söz konusudur. Alıcı ve satıcı mutabık olmaz ise faturayı sistem üzerinden reddedebilmektedirler.

1.1.7 E-Faturada Sorumluluk ve Cezai İşlemler

397 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliğinde; *“mükellefler, e-fatura uygulaması kapsamında oluşturdukları elektronik belgelerde yer verdikleri bilgilerin gerçek duruma uygunluğunu sağlamaktan sorumlu olup, bu çerçevede Başkanlığın herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. E-fatura düzenleme yetkisi bulunan mükelleflerin gerek kendi sistemlerinde gerekse e-fatura uygulamasında meydana gelebilecek arıza ve kesinti durumlarında fatura düzenleyebilmek için yeteri kadar basılı kâğıt fatura bulundurmaları zorunludur. Başkanlık gerek görmesi halinde uygulamadan yararlanan*

mükelleflerin bilgi işlem sistemini denetleme yetkisine sahiptir. Bu denetimler sırasında mükellefler, gerekli her türlü imkânı (uygun donanım ve yazılımlar, terminallere ulaşım izinleri ve uzman personel gibi) sağlamak zorundadır.” açıklaması e-fatura uygulamasında kullanıcıların sorumluluğunu açık bir şekilde ifade etmiştir.

397 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliğinde; *“Başkanlık tarafından bu tebliğde yer alan usul ve esaslara aykırı bir biçimde e-fatura düzenleyen mükellefler hakkında, işledikleri fiile göre V.U.K.’ da öngörülen cezalar uygulanır.”* ifadesi yer almaktadır.

E-fatura uygulamasından yararlanan kullanıcılar, e-fatura ile ilgili yayınlanan mevzuatta belirtilen usul ve esaslara uymayan ve GİB tarafından yapılan uyarıları rağmen e-fatura uygulamasına aykırı durumlarını düzeltmeyen mükelleflerin e-fatura gönderme ve alma yetkileri GİB tarafından yapılacak değerlendirme üzerine iptal edilebilir. Yetkileri iptal edilen kullanıcılar bir yıl süre ile e-fatura uygulamasından yararlanamazlar (Kumkale 2013).

E-fatura sorumluluk ve cezai işlemler gönderici ve alıcının sorumlulukları olarak ayrılabilir. Gönderen firma faturanın alıcı bilgisini ve içerik bilgisini düzenlemekle sorumludur. Alıcı firma ise gelen faturayı kontrol edip,sonrasında kabul ve reddi ne dair sorumlulukları vardır.

1.1.8 E-Fatura Uygulamasının Avantajları

Son yıllarda şirketlerin verimliliğini arttırmak amacıyla bilgi ve iletişim teknolojilerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu bağlamda ortaya çıkan e-fatura uygulaması işletmelerin verimliliğini arttıran yeni bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır (Ortega 2009).

İşletmelerin verimliliğini arttıran, maliyetleri düşüren, güvenlik ve denetim işlemlerini kolaylaştıran e-fatura uygulaması fatura düzenleme, fatura gönderme ve diğer birçok konuda faturayı düzenleyen ve kabul eden taraflara önemli ölçüde mali avantajlar sağlamaktadır (Romao 2010, Kivijarvi 2012).

İşletmeler için maliyet tasarrufu, zaman tasarrufu gibi alanlarda kolaylık sağlayan e-fatura uygulaması ülke ekonomisine de önemli katkılar sağlamaktadır (Caluwaerts 2010).

Kâğıt faturanın dijital hale getirilmesiyle oluşturulan e-fatura, faturalama maliyetlerinde ortalama %80 maliyet tasarrufu sağlamaktadır (Juntumaa 2011).

E-fatura uygulamasının işlem hızı kargo maliyetleri ve devlet kontrolünün sağlanması gibi çok avantajlı yönleri vardır. Ayrıca kâğıt tüketimini azaltması doğa açısından sevindirici bir özelliğidir. Gelir idaresi verilerine göre 2016 yılı için 2 trilyon TL'lik e-fatura kesilmiştir. Aynı dönemde kesilen e-fatura adedi 170 milyon 673 bin, e-arşiv fatura adedi ise 1 milyar olmuştur (İnt. Kyn. 6).

Doğan (2013) e-fatura uygulamasının kullanıcılarına sağlayacağı avantajları aşağıdaki şekilde ifade etmiştir;

- * Kâğıt fatura kullanımını azalacağından baskı ve kâğıt giderlerinin azalması,
- * Arşivleme maliyetinin ortadan kalkması,
- * Alıcı ve satıcı arasında faturadan kaynaklı oluşan sorunların ortadan kalkması,
- * Bilgi ve belgelerin daha kolay denetlenmesi,
- * Faturayı kayıtlara alma sürecinin kısılması ve kayıt hatalarının azalması,
- * Gönderilen ve alınan faturalara anlık ulaşımın sağlanması,
- * Uluslararası firmalar ile entegrasyonu daha kolay sağlanacak olması,
- * Vergi kayıplarının ve kaçaklarının önlenmesi,
- * Vergi denetiminin daha hızlı ve etkin bir şekilde yapılması,
- * Çevreye vermiş olduğu katkı olarak ifade etmiştir.

E-fatura uygulaması alıcı ve satıcı için oldukça yüksek bir tasarruf sağlamaktadır. E-fatura kullanmak satıcı için kâğıt faturaya göre %57, alıcı için %62 tasarruf sağlamaktadır. İşletmeler e-fatura uygulaması için yapmış oldukları harcamaları 6-18 ay arasında amorti etmektedir (Türkay 2013).

1.1.9 E-Fatura Uygulamasının Dezavantajları

E-fatura uygulamasında kullanıcıların benimsemesini engelleyen bazı nedenler vardır. E-fatura uygulamasının dezavantajları olarak görünen bu nedenler bazen zihinsel bazen teknik olarak ortaya çıkmaktadır (Netter 2016).

E-fatura uygulamasında kullanıcıların benimsemesini engelleyen zihinsel etken ticari sır olarak tabir edilen bilginin ortaya çıkmasıdır. Özellikle kayıt dışı olarak yapılan işlemleri önlemesi de mükellefleri huzursuz etmektedir.

E-fatura uygulamasının diğer dezavantajları ise şunlardır;

- * Firmaların e-fatura gereksinimlerine uygun bilgi işlem altyapısının olmaması. Temin edilmesi durumunda ise maliyetlerinin yüksek olması,
- * Firmaların kendilerine ait mahrem bilgilerinin rakiplerin eline geçeceği korkusu,
- * Firmaların gayri resmi çalışması,
- * Alışılmış çalışma düzeninin bozulması olarak sıralanabilir.

1.2 E-Arşiv Uygulaması

E-arşiv uygulaması; GİB tarafından belirlenen standartlara uygun olarak düzenlenecek faturanın elektronik ortamda oluşturulması, elektronik ortamda muhafazası, ibrazı ve raporlanmasını kapsayan bir uygulamadır (İnt. Kyn. 2).

E-arşiv uygulamasının yasal dayanağı olan 433 Sıra No.lu V.U.K. Genel Tebliğinde; *“Bu tebliğ kapsamında elektronik ortamda oluşturulan faturanın, alıcısına kâğıt olarak gönderilen veya elektronik iletilen şekli belgenin aslı, düzenleyen tarafından muhafaza edilen elektronik hali ise ikinci nüsha hükmündedir. Bu tebliğ kapsamında Başkanlıktan e-arşiv izni alan mükellefler, elektronik ortamda oluşturdukları faturayı elektronik ortamda muhafaza ederler.”* ifadesine yer verilmiştir.

E-arşiv uygulamasından işletmeler kendi bünyelerindeki bilgi işlem sistemleri vasıtasıyla veya GİB tarafından izin almış özel bilgi işlem sistemleri üzerinden yararlanabilmektedirler (Tahir 2014).

E-arşiv uygulamasına geçmesi zorunlu firmalar internet üzerinden satış yapıp, 2014 yılı gelir tablosu brüt satış hasılat tutarı 5 milyon lira ve üzeri olan mükelleflerdir. E-arşiv faturasına geçmek isteyen diğer mükellefler geçiş yapabilir. Özellikle internet satışı yapan firmalar e-arşiv uygulamasını tercih etmektedir.

E-arşiv uygulaması özellikle e-ticaret firmaları için cazip hale gelmiştir. Satışın farklı, kargolamanın yani ürün depo çıkışının farklı olduğu durumlarda e-arşiv fatura gerek işlemlerin pratikleştirilmesi gerekse fatura düzenleme kolaylığı açısından vazgeçilmez hale gelmiştir.

Çevreye vermiş olduğu katkı, verimlilik, maliyet tasarrufu gibi birçok faydası olan e-fatura uygulaması kapsamında düzenlenen ve alınan e-faturaların elektronik ortamda arşivlenmesi gerekmektedir (Schlegel 2011).

1.3 E-İrsaliye Uygulaması

E-irsaliye uygulamasına Türkiye’de 2018 yılı itibariyle isteğe bağlı olarak geçilmiş, uygulamaya dâhil olmak için e-fatura ve e-arşiv fatura gibi yasal zorunluluk gerektiren ciro sınırı bulunmamaktadır.

Genel Olarak E-İrsaliye Uygulaması: Mal hareketlerinin elektronik ortamda düzenli bir şekilde izlenebilmesi amacıyla; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 230. maddesinin birinci fıkrasının beşinci bendine göre hali hazırda kâğıt ortamda düzenlenmekte olan “*sevk irsaliyesi*” belgesinin, elektronik belge olarak elektronik ortamda düzenlenmesi, alıcısına elektronik ortamda iletilmesi ve elektronik ortamda muhafaza ve ibraz edilmesine ilişkin yapılan düzenlemeler bu maddenin konusunu oluşturmaktadır. Bu Tebliğde düzenlenen e-İrsaliye belgesi, yeni bir belge türü olmayıp, kâğıt ortamdaki “*sevk irsaliyesi*” belgesi ile aynı hukuki niteliklere sahiptir.

E-irsaliye malın fiili sevki sırasında araç içinde kâğıt çıktısının bir örneğinin bulundurulması ya da elektronik olarak görüntülenmesinin sağlanması zorunludur. Çoğu zaman kâğıt ortamında evrakların olması tercih edilmektedir. Kâğıt ortamında kaşe veya imza bulunması gerekmemektedir. İşlemler elektronik tabanlı olduğu için kayıt numarasından sorgulanabilmektedir.

Özellikle sipariş usulüyle işlem yapan firmalar araçlardaki ve kargo paketinin içeriğini tam belirtmelidirler. Söz konusu kâğıt çıktının, alıcıya verilmesi zorunlu olmadığı gibi malların alıcıya tesliminden sonra muhafaza veya ibraz edilme zorunluluğu da bulunmamaktadır.

Düzenlenecek e-irsaliyelerde, Başkanlık sistemlerinden elektronik ortamda sorgulanması, doğrulanması ve görüntülenmesine imkân vermek üzere; kare koda veya barkoda belge üzerinde yer verilmesi zorunludur. Mükellefler e-irsaliye düzenlerken, bu tebliğde belirtilmeyen hususlarda süreler başta olmak üzere Vergi Usul Kanunu ve ilgili diğer kanun ve düzenlemelerde yer alan usul ve esaslara uymak zorundadır. E-irsaliye uygulamasından yararlanan mükellefler e-irsaliye uygulamasına kayıtlı olmayan mükelleflere kâğıt irsaliye düzenlemeye devam edeceklerdir (İnt. Kyn. 3).

E-irsaliyede zorunlu bulunması gereken alanlar bulunmakla beraber her firmanın ihtiyacına yönelik ekstra alanlar ekleyebilmektedir. Bazı firmalar şube mantığıyla veya birbiri üzerinden işlemler yaptığı için ilave ihtiyaçlar doğrultusunda farklı bilgiler ekleyebilmektedirler.

E-irsaliyede zorunlu alanlar;

- a) E-irsaliyenin düzenlenme tarihi ve belge numarası,
- b) E-irsaliyeyi düzenleyenin adı, ticaret unvanı, adresi, vergi dairesi ve hesap numarası,
- c) Müşterinin adı, ticaret unvanı, varsa vergi dairesi ve hesap numarası, işyeri adresi ve farklı ise teslimat adresi,
- ç) Taşınan malın nevi, miktarı,
- d) Fiili sevk tarihi ile saat ve dakika olarak fiili sevk zamanı (İnt. Kyn. 2).

İhtiyaç halinde GİB tarafından ilave bilgiler istenmekte ve gerekli duyuruları www.efatura.gov.tr internet adresi üzerinden yapmaktadır. GİB duyurudan sonra belirli bir tarihe kadar bu alanların eklenmesi için zaman vermektedir. Zaman sonunda artık zorunlu olarak alanlar e-irsaliyede bulunması gerekmektedir. Alanların eksik olması durumunda e-irsaliye kabul edilmemektedir.

2. E-FATURA YARARLANMA YÖNTEMLERİ

Bu bölümde e-fatura yararlanma yöntemleri açıklanmıştır. E-fatura kullanmak için üç yöntem bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla GİB portal, entegrasyon ve özel entegrasyon yöntemleridir. E-arşiv fatura da ise Entegrasyon Yöntemi ve Özel Entegrasyon Yöntemi olmak üzere iki tür yararlanma yöntemi mevcuttur.

E-fatura kullanma yöntemleri firmaların kendi içyapıları ve sahip oldukları imkânlarla göre farklılık göstermektedir. Sahada bir firmanın şubelerinin farklı yöntemler kullandığını görmek mümkündür.

2.1 E-Fatura Kullanma Yöntemleri

E-fatura uygulaması kapsamında kullanıcıların fatura oluşturma, gönderme ve alma işlemleri, internet üzerinden genel kullanımı sağlamak amacı ile GİB tarafından hizmete sunulan e-fatura portalı yönetimi ile veya işletmelerin kullandığı bilgi işlem sistemlerinin e-fatura uygulamasına entegre edilmesi yoluyla gerçekleştirilebilir (Şahin 2014).

E-fatura mükelleflerinin Şekil 2.1’de yazılan yöntemlerden birini kullanmaları gerekmektedir. E-fatura yararlanma yöntemleri arasında firmalar geçiş yapabilmektedirler. Burada dikkat edilmesi gereken husus aynı anda birden fazla yöntemin kullanılmamasıdır (İnt. Kyn. 1).

	GİB Portal	Entegrasyon	Özel Entegrasyon
Aylık E-Fatura Sayısı	<250	Sınır Yok	Sınır Yok
Bilgi İşlem Yapısı Yeterli mi	-	-	+
Arşivleme Lokasyonu	Firma	Firma	Özel Entegratör
Arşiv Saklama Sorumluluğu	Firma	Firma	Özel Entegratör
Maliyet Gereksinimi	Ücretsiz	HW+SW Yatırımı	Giriş + Fatura Başına Ücret
Uygulama Esnekliği	-	-	+
Uygulama Sorumluluğu	Firma	Firma	Özel Entegratör

Dikkat : Aynı anda üç yöntemden sadece bir tanesi kullanılabilir

Şekil 2.1 E-fatura kullanma yöntemlerinin karşılaştırılması (İnt. Kyn. 1)

2.1.1 GİB Portal Yöntemi

GİB portal yöntemi gerekli bilgi işlem sistemi alt yapısına sahip olmayan işletmelerin e-fatura uygulamasını kullanabilmeleri amacıyla GİB tarafından geliştirilen bir web uygulama yöntemidir. GİB portalı sadece e-fatura uygulaması için geçerli bir kullanma yöntemidir.

GİB portal yöntemi fatura hacmi düşük olan işletmelerin e-fatura oluşturma, gönderme ve alma ihtiyacına karşılamak amacıyla oluşturulmuştur. Bu yöntem fatura kullanım hacmi büyük işletmelerin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır (Doğan 2015).

E-fatura sistemine geçen işletmelerin GİB portal yöntemi ile aylık kullanılabilecekleri fatura sayısı 5.000 adettir. Daha sonra bu fatura sayısı aylık 500'e düşürülmüştür. E-fatura sistemine geçen ve fatura hacmi büyük olan işletmelerin diğer yöntemleri kullanmaları gerekmektedir. GİB portal yöntemi geçiş sürecinde kullanılmış, zamanla fatura adedi düşürülerek fatura kapasitesi büyük kullanıcıların entegrasyon yöntemi ve özel entegrasyon yöntemlerini kullanmaları için yönlendirilmiştir. Ücretsiz olarak sadece GİB portalı bulunmaktadır. Diğer çözümler özel entegrasyon firmalarının sunduğu ücretli portallardır.

2.1.2 Entegrasyon Yöntemi

E-fatura uygulaması kapsamında bilgi işlem sistemi alt yapısı yeterli olan işletmeler gerekli entegrasyonu sağlayarak kendi bilgi işlem sistemleri aracılığı ile e-fatura uygulamasını kullanabilmektedirler (Kumkale 2015).

Entegrasyon yöntemi fatura hacmi yüksek ve gelişmiş bir bilgi işlem alt yapısına sahip işletmeler tarafından tercih edilmektedir. Bu yöntemi kullanmak isteyen işletmelerin gerekli hazırlıklarını tamamladıktan sonra GİB'e başvurmaları gerekmektedir. Başvurusu kabul edilen işletmeler entegrasyon sürecini başarılı bir şekilde tamamladıktan sonra e-fatura uygulamasını entegrasyon yöntemi ile kullanmaya başlayabilirler (Doğan 2013).

Entegrasyon yöntemini genellikle büyük ölçekli firmalar tercih etmektedir. Özellikle ilk kurulum maliyetleri yüksektir. Ayrıca kullanılan muhasebe yazılımlarının entegrasyon çözüm fiyatları da yüksektir. Entegrasyon yönteminde arşivleme sorumlulukları firmaların kendilerine aittir. Firmalar kendi bilgi işlem alt yapısını oluşturmaları gerekmektedir.

Entegrasyon yönteminde sistem devamlı açık ve aktif olmalıdır. Sistemin kapalı olması durumunda gönderici alıcı arasındaki işlemler gerçekleşmeyecektir. Bu durumda GİB tarafından firmaya uyarı mailiyle bilgilendirme yapılır. Aynı şekilde firma sistemi bakıma alacaksa yine GİB'e bilgi verilmesi gerekmektedir.

2.1.3 Özel Entegrasyon Yöntemi

Özel entegrasyon yöntemi bilgi işlem sistemi alt yapısı yetersiz olan işletmelerin e-fatura uygulamasından faydalanabilmesi için teknik yeterliliğe sahip özel bir entegratörün bilgi işlem sistemini kullanarak e-fatura alıp gönderebilmesine imkân sağlayan bir yöntemdir. Özel entegratörler, firmaların sorumluluğunda olan arşivleme, faturanın iletilmesi gibi hususlardan sorumludur.

Özel entegrasyon yöntemi ile işletmeler uzmanlık alanı dışında bir iş ile uğraşmak zorunda kalmadan aracı firmanın sistemini belirli bir bedel karşılığı kullanarak e-fatura gönderip alabilmektedirler (Doğan 2013).

Özel entegrasyon yöntemi uygulanabilirliği ve giriş maliyetlerinin düşük olması nedeniyle sıkça kullanılmaktadır. Özel entegratör firmaları faturaları kendi mali mühürleri ile mühürlemektedirler. Bu sayede kullanıcı tıpkı bir e-posta hesabı kullanır gibi hesabına girdiğinde kendisine gelen faturaları özel entegratör sunucusundan alıp kendi ortamına aktarabilmektedir.

Özel entegrasyon izni alan firmalar e-fatura.gov.tr sitesinde yayınlanmaktadır. Liste sürekli güncellenmektedir. Bazı özel entegratör firmaları isim değiştirmekte veya satın almalar yaşanmaktadır.

3. TÜRKİYE'DE E-FATURA UYGULAMASI VE KULLANICI ŞİRKETLERİN E-FATURAYI DEĞERLEMESİ

Bu bölümdeki araştırmanın amacı, kapsamı, literatür araştırması ve yöntemi açıklanmıştır. E-fatura uygulaması ve kullanıcı şirketlerin e-faturayı değerlemesine yönelik hazırlanan çalışma kapsamında yöneltilen sorular ve o sorulara verilen cevaplar açıklanmıştır. İstatistik paket programı aracılığıyla elde edilen çizelge ve şekiller paylaşılmıştır.

3.1 Literatür Araştırması

İlk olarak 1960'lı yıllarda Avrupa'da demiryolu sektöründe kullanılmaya başlanan e-fatura, 1990'lı yıllarla birlikte bir dizi değişiklik sonrası sadece büyük şirketleri değil tüm şirketleri de kapsamaya başlamıştır.

Ülkemizde ise 2010 yılı ile birlikte uygulamaya giren e-fatura Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülmekte ve yönetilmektedir. 2013 yılında zorunlu olarak 25 milyon TL brüt ciroya sahip firmalarla başlayan sistem günümüzde özellikle isteğe bağlı katılan firmalarla beraber 75 bin kayıtlı kullanıcıya ulaşılmıştır. Bu rakam her geçen gün artmaktadır.

Literatür taraması yapıldığında şirketlerin e-fatura, e-defter uygulamalarına bakış açılarını çeşitli boyutlarda inceleyen çalışmaların varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmaların bazılarında işletmelerin e-fatura uygulamasına ve türevleri olan e-defter, e-arşiv fatura uygulamalarına bakış açıları pozitif olarak tespit edilmiş iken; bazıları ise bu durumun negatif olduğunu saptamıştır.

Türk (2010) tarafından yapılan çalışmada elektronik vergi denetimi ve e-belge, e-fatura kavramları açıklanmış ve özellikle vergi kaçırma eğilimlerinin azaltılmasında elektronik denetimin rolünün sonuçları ortaya konulmuştur. E-fatura sürecinin vergi kaçırma eğilimini azalttığı, maliye ile firmalar arasındaki uyuşmazlıkların önüne geçtiği sonucuna varmıştır.

Al (2013) ise finansal krizin muhasebe sistemleri üzerindeki etkileri konulu doktora çalışmasında globalleşen dünya düzeninde mücadele edebilmenin en önemli şartının bilgi, hız, maliyet ve kalite olduğunu belirtmiştir. Hızı artırıp, maliyeti azaltabilmenin de işletmelerin ve devletin e-dönüşümü sayesinde gerçekleşeceğini ifade etmiştir.

Türkiye’de e-fatura, e-defter uygulamasına geçen işletmelere yönelik ilk izlenimler Özdemir tarafından 2016 yılında çıkarılmıştır. Çalışmada e-fatura uygulamasının avantaj ve dezavantajları sıralanmıştır. Çalışmaya katılan işletmeler e-faturanın kolay ulaşılabilir olması ve verimlilik açısından %50’nin üzerinde olumlu yaklaşımlarda bulunurken, altyapı yetersizliğini ise dezavantaj olarak değerlendirmişlerdir.

Bayraktar (2016) ise Karabük ilinde muhasebe meslek mensuplarının e-belge üzerinde davranışsal tutumlarını incelemiştir. Çalışmada muhasebecilerin firmaların dönüşümlerindeki rollerinden bahsedilmiştir. Muhasebecilerin bilgi ve deneyimleri firmaların e-belge süreçlerine kolaylıkla adapte olmasını sağlamaktadır. Karabük’te e-fatura kullanım oranının %50’yi geçtiği ve devam eden yıllarda bunun daha da artacağı gözlemlenmiştir.

Aydın (2017) çalışmasında Türkiye’de e-fatura ve e-defter uygulamalarının işletmeler üzerindeki yansımaları, firmaların ERP kullanımı, halka açıklık oranlarına göre incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, e-fatura uygulaması vergi açısından iki şekilde gerçekleştirilmektedir: İlki, “sonradan denetim”, ikincisi ise “gerçek zamanlı denetim”dir. Gelişmekte olan ülkelerde e-fatura ile gerçek zamanlı denetim uygulanmaktadır. Türkiye’de gerçek zamanlı denetim ile gerek firmalar arası gerekse firma ile GİB arasındaki düzenin sağlandığı savunulmuştur.

Demirdöven (2017) e-fatura ve e-defter sistemine geçen işletmeler için yaptığı çalışmada e-faturanın işletmelere sağlamış olduğu avantajların başında kolay erişim, arşivleme ve maliyet geldiğini belirtmiştir. Dezavantajlar olarak ise altyapı yetersizliği, güvenlik, yasal zorunluluk olarak görmüştür. Devlet açısından ise e-defter ve e-fatura uygulamasının denetimi kolaylaştırması, vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesi en önemli avantajlarından. Ayrıca e-defter ve e-fatura uygulaması kâğıt kullanımının azaltılmasıyla çevreye de önemli katkı sağlamaktadır sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmanın amacı kapsamında e-fatura, e-arşiv fatura ve e-irsaliye uygulamaları ele alınmıştır. Firmaların e-fatura uygulamasına yaklaşımı, e-fatura uygulamasını kullanırken yaşadığı zorluklar ve yararlanma yöntemleri araştırılmıştır.

E-fatura uygulamasından yararlanma yöntemleri, e-arşiv fatura kavramına yaklaşım ve yaşanan zorluklar araştırma kapsamında sorgulanmıştır. Uygulamaya yeni başlanan e-irsaliye kavramına firmaların yaklaşımı çalışma kapsamında ilk kez ölçülmüştür.

3.2 Araştırmanın Kapsamı

Araştırmaya konu olan şirketler, Türkiye’de e-dönüşüm konusunda çözümleri sunan EDM bilişim firması ve ERP çözümler sunan DARA PLUS firmasının 1560 kişilik müşteri portföyünden seçilmiştir.

Bu portföydeki firmalardan e-fatura mükellefi olan ve veri koruma kanunu kapsamında e-mail ile bilgilendirme izni veren firmalara Google form üzerinde hazırlanan anket e-posta yoluyla gönderilmiştir.

Katılımcılar tarafından eksik doldurulan anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ocak 2018 tarihinde yapılan anketi 112 firma tam olarak cevaplamıştır.

3.3 Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi, teknoloji sistemlerinin kabulünün ölçülmesi amacıyla Venkatesh vd. (2003) tarafından oluşturulmuş ve sonrasında birçok kez çeşitli araştırmalarda kullanılmış olan Birleştirilmiş Teknoloji Kullanım ve Kabullenme Teorisi (BTKKT) kapsamında hazırlanmıştır.

Anketin oluşturulması aşamasında benzer alanda yapılan akademik çalışmalar başta olmak üzere çeşitli yayınlardan literatür taraması yapılarak oluşturulmuş, ayrıca sektörde karşılaşılan sorunlarda literatürde yer alması açısından gözlemlenerek çalışmaya eklenmiştir. Literatüre özellikle e-irsaliye kavramı ve e-arşiv fatura hakkında katkıda bulunulup, konu hakkındaki literatür açığını doldurmak üzere hazırlanmıştır.

20 sorudan oluşan anket çalışmasının ilk 7 sorusu şirket ve katılımcı ile ilgili genel bilgileri, sonraki 6 soru e-fatura uygulaması kullanma ve yararlanma yöntemiyle ilgili, sonraki 5 soru e-fatura yararlanma yöntemleriyle ilgili teknik sorulardır. Kalan son 2 soru ise çoktan seçmeli seçeneklerden oluşan linkler ölçeğine göre hazırlanmış sorulardır, en son soru ise e-arşiv uygulaması ile ilgili bilgileri kapsamaktadır.

İlk 7 soru artık standart hale gelmiş, katılımcıların eğitim düzeyi, cinsiyeti ve hangi sektörde çalıştıklarını içeren sorulardır. 8. soru özellikle bu işe yeni başlayanları bilgilendirme amaçlı eklenmiştir. E-fatura başvuru sürecinde en çok zaman alan hususun belirlenmesi hedeflenmiştir.

2016 ve 2017 yılında yapılan çalışmada sorulan 10., 11. ve 12. soru katılımcıların günlük fatura miktarını ve kullanımındaki değişimleri gözlemlemek için eklenmiştir.

13. soru katılımcıların yararlanma yöntemleri tercihini gözlemlemek için sorulmuştur. Aynı soru Aydın (2017) tarafından yapılan çalışmada sorulmuştur.

E-fatura uygulamasına 2013 yılından itibaren geçen firmalar göz önünde bulundurularak 14. soru eklenmiştir. Bu sorudaki amaç firmaların yararlanma yöntemlerini değiştirip değiştirmediği bilgisini sorgulamaktır. 15., 16. ve 17. sorular da yararlanma yöntemini değiştiren katılımcılara sebeplerini öğrenmek için yöneltilmiştir.

18. soru ise daha önceki yapılan çalışmada en çok tercih edilen özel entegrasyon yöntemini tercih edenlerin bu hizmeti veren firmayı değiştirip değiştirmediğini gözlemlemek amacıyla eklenmiştir.

19. ve 20. soru bloğu ise işletmelerin e-fatura ve e-arşiv fatura uygulamasına ilişkin sorulara tutum ölçeği kullanılarak, tutum değerleri 1 ile 5 arasında derecelendirilmiştir. Tutum ölçeğinde “1” ankette belirtilen değerlendirmeye “Kesinlikle Katılmıyorum” anlamına gelirken, “5” ise “Tamamen Katılıyorum” anlamına gelmektedir. Ölçekte diğer tutum değerleri bu iki değer arasında değişmektedir.

3.4 Anket Formunun Uygulanması

Anket formu, katılımcıların anketi cevaplandırma sürelerini kısaltması ve katılımcılara daha kolay ulaşılmasını sağlamak amacıyla online oluşturulmuştur. Hazırlanan sorular “Google Form”a aktarılmıştır. Google Form yardımıyla düzenlenen anket formu EK-3’te yer almaktadır.

Özel entegrasyon firması (EDM) ve yazılım firmasının (DARAPLUS) müşteri portföylerine e-posta olarak gönderilerek ankete katılımlar sağlanmıştır. Anket formu 1 Ocak 2018 itibariyle açılıp, 5 Şubat 2018 tarihiyle yayından kaldırılmıştır.

3.5 Ankete Katılım Durumu

Toplamda 1560 kişiye gönderilen mailde özellikle bir sektör seçilmemiş ve hedeflenmemiştir. Anketi tam olarak dolduran 112 katılımcıya göre değerlendirme yapılmıştır.

3.6 Anket Soruları ve Cevapların Değerlendirilmesi

		Frekans	Yüzde
Faaliyet Alanı	Üretim	4	3,6
	Ticari	20	17,9
	Hizmet	61	54,5
	Finans	4	3,6
	E-ticaret	10	8,9
	Diğer	13	11,6
	Toplam	112	100,0
Şirket Kuruluş Tarihi	1981-2000	16	14,3
	2015-2017	29	25,9
	2011-2015	40	35,7
	2001-2010	27	24,1
	Toplam	112	100,0
Cinsiyet	Kadın	18	16,1
	Erkek	94	83,9
	Toplam	112	100,0
Eğitim Düzeyi	Lise	6	5,4
	Üniversite	69	61,6
	Yüksek Lisans	30	26,8
	Doktora	2	1,8
	Diğer	5	4,5
	Toplam	112	100,0
Şirkette Sorumlu Departman	Muhasebe	24	21,4
	Finans	20	17,9
	Bilgişlem	25	22,3
	Üretim	2	1,8
	Diğer	41	36,6
	Toplam	112	100,0
Unvan	Üst Düzey Yönetici	35	31,3
	Genel Müdür	24	21,4
	Muhasebe Müdürü	12	10,7
	Bt Sorumlusu	17	15,2
	Diğer	24	21,4
	Toplam	112	100,0
Görev Süresi	0-3 yıl	55	49,1
	4-6	23	20,5
	7-9	8	7,1
	10-15	22	19,6
	Diğer	4	3,6
	Toplam	112	100,0

Tablo 3.1 Betimsel İstatistikler

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi ankete katılan katılımcıların %55’i Hizmet, %18’i Ticari, %10’u ise E-ticaret alanında faaliyet göstermektedir. Çalışmaya katılan firmaların kuruluş tarihleri incelendiğinde %36’sı 2011-2015, %26’sı ise 2015-2017’de faaliyete geçmiştir. Katılımcıların %84’ü bay, %16’sı ise bayanlardan oluşmaktadır. Eğitim düzeylerine bakıldığında %62 ile üniversite mezunlarının fazlalığı dikkat çekmektedir. Katılımcıların %37’si diğer, %22’si bilgi işlem ve %21’i ise muhasebe biriminde çalışmaktadır. Katılımcıların unvan dağılımı; %31 üst düzey yönetici, %21’i Genel Müdür ve %11’i muhasebe müdürü olarak gerçekleşmiştir. Katılımcıların %49’u 0-3 yıl arasında, %21’i 4-6 yıl ve %20’si ise 10-15 yıldır aynı firmada çalışmaktadırlar.

		Frekans	Yüzde
E-fatura başvuru esnasında ençok zaman alan süreç	Maliye'ye Müracat Süreci	14	12,5
	Mali Mühür Edinme Süreci	52	46,4
	E-imza Süreci	2	1,8
	Programsal Adaptasyon	30	26,8
	İlk E-fatura işlemini gerçekleştirmek	14	12,5
	Toplam	112	100,0
Efatura Kullanma Süresi	0-3	96	85,7
	4-6	10	8,9
	7-9	2	1,8
	Diğer	4	3,6
	Toplam	112	100,0
Efatura Kullanma Sıklığı	Günde bir	20	17,9
	Günde Bir Kaç	57	50,9
	Haftada Bir	11	9,8
	Haftada Bir Kaç	18	16,1
	ayda bir	4	3,6
	ayda bir kaç	2	1,8
	Toplam	112	100,0
Aylık E-fatura Adedi	1-500 adet	86	76,8
	500-1000 Adet	14	12,5
	1001 Adet - 5000 Adet	2	1,8
	5001 adet ve üstü	8	7,1
	Toplam	110	98,2
E-fatura Uygulama Esası	Ticari Fatura	43	38,4
	Temel Fatura	4	3,6
	E-Arşiv Fatura	17	15,2
	hepsi	48	42,9
	Toplam	112	100,0
E-fatura Yararlanma Yöntemi	G.İ.B. Portal Yönetimi	4	3,6
	Entegrasyon Yöntemi	11	9,8
	Özel Entegrasyon Yöntemi	97	86,6
	Toplam	112	100,0
E-Fatura Uygulaması Yararlanma Yöntemi Değişikliği	Evet	11	9,8
	Hayır	101	90,2
	Toplam	112	100,0
Yararlanma Yöntemi Değişiklik Sebebi	Muhasebe yazılım değişikliği	6	5,4
	Diğer yöntem pahalıydı	1	0,9
	Teknik Yetersizlik	2	1,8
	Destek Veren firma yetersizliği	4	3,6
	Diğer	2	1,8
	Toplam	15	13,4
Özel entegrasyon Firma Değişikliği	HAYIR	97	86,6
	EVET	15	13,4
	Toplam	112	100,0

Tablo 3.2 E-Fatura Yaklaşım İstatistikleri

Tablo 3.2’de e-faturaya başvuru sürecinde en çok zaman alan husus %46,4 ile mali mühür edinme, %27 ile de programsal adaptasyon olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılardan 96’sı e-faturayı son 3 yıl içinde kullandıklarını beyan etmiştir. 10 katılımcı ise 4-6 yıldır e-fatura kullanmaktadır. Katılımcılardan %50’den fazlası günde birkaç kez e-fatura kullandığını beyan etmiştir. Katılımcıların aylık fatura kullanım adedi 0-500 arasında % 77, 500-1000 arasında %13 olarak gerçekleşmiştir.

E-fatura uygulama esası olarak % 43’ü hem e-fatura hem de e-arşiv fatura kullandığını beyan etmiştir. E-fatura yararlanma yöntemlerinden entegrasyon yönteminin %87 ile özel olarak tercih edildiği görülmektedir.

Çalışmada ölçülmek istenen konulardan olan e-faturadan yararlanma yöntem değişikliği konusunda katılımcıların %90 ile değişiklik yapmadıkları, %10’luk kesimin ise “muhasabe yazılım değişikliği” yaptığı tespit edilmiştir.

	Kesinlikle Katılmıyorum	%	Katılmıyorum	%	Kararsızım	%	Katılıyorum	%	Kesinlikle Katılıyorum	%	Ortalama	Sıralama
Önermeler												
E-Fatura uygulamasından memnuniyet duyuyorum.	4	3,6	2	1,8	2	1,8	37	33,0	65	58,0	4,43	1
E-Fatura uygulaması geçmiş dönem faturalarına kolay ve hızlı erişim sağlar.	6	5,4	0	0	3	2,7	40	35,7	40	35,7	4,36	2
E-Fatura uygulaması firmalar arası fatura iletimini kolaylaştırır.	4	3,6	2	1,8	7	6,3	36	32,1	61	54,5	4,35	3
E-Fatura uygulamasını kolaylıkla kullanabiliyorum.	4	3,6	2	1,8	5	4,5	44	39,3	57	50,9	4,32	4
E-Fatura sistemlerini kullanmak iş performansını artırıyor.	6	5,4	0	0	6	5,4	41	36,6	59	52,7	4,31	5
E-Fatura uygulamasına yasal mevzuat olmasa da geçmek isterdim.	6	5,4	0	0	9	8,0	36	32,1	59	52,7	4,29	6
E-Fatura uygulaması muhasebe işlemlerini azaltır ve iş süreçlerini kısaltır.	6	5,4	2	1,8	6	5,4	39	34,8	59	52,7	4,28	7
E-Fatura uygulamasının çeşitli avantajları mevcuttur.	6	5,4	0	0,0	6	5,4	46	41,1	54	48,2	4,27	8
E-Fatura uygulamasını kolaylıkla kullanabiliyorum.	4	3,6	2	1,8	11	9,8	40	35,7	55	49,1	4,25	9
E-fatura sistemi kurumsal düzenlemelere ve yasalara uygunluk sağlayarak, ispatı kolaylaştırır.	6	5,4	0	0	10	8,9	47	42,0	49	43,8	4,19	10
E-Fatura uygulaması vergi uyumu sağlar ve vergi denetimini kolaylaştırır.	6	5,4	0	0	14	12,5	38	33,9	52	46,4	4,18	11
E-fatura işlemlerin maliyetini azaltmıştır.	8	7,1	3	2,7	6	5,4	43	38,4	52	46,4	4,14	12
E-fatura sistemi düzenlendiği anda sisteme aktarıldığından ve üzerinde değişiklik yapılmadığından dolayı taraflar arası anlaşmazlıkların önüne geçer.	8	7,1	0	0	10	8,9	53	47,3	39	34,8	4,05	13
E-Fatura uygulamalarına ait bilişim teknolojilerini iyi kullanmaktayım.	4	3,6	6	5,4	10	8,9	55	49,1	37	33,0	4,03	14
E-fatura İade süreçlerini kolaylaştırmıştır.	8	7,1	3	2,7	10	8,9	48	42,9	43	38,4	4,03	15
E-Fatura uygulamasına ait sık güncellenen mevzuatı takip etmek de sıkıntı yaşamıyorum.	4	3,6	10	8,9	20	17,9	47	42,0	31	27,7	3,81	16
E-Fatura gönderirken karşılaştığım hata mesajlarını kolayca anlıyorum.	8	7,1	16	14,3	30	26,8	24	21,4	34	30,4	3,54	17
E-Fatura kullanımına başlamadan önce eğitim alma gereği duyuyorum.	18	16,1	13	11,6	20	17,9	39	34,8	22	19,6	3,30	18
E-fatura Ticari Sır kavramının açık etmiştir.	24	21,4	19	17,0	22	19,6	24	21,4	23	20,5	3,03	19
E-Faturaları kağıt ortamında arşivleme ihtiyacı duyuyorum.	46	41,1	15	13,4	20	17,9	13	11,6	18	16,1	2,48	20

Tablo 3.3 E-Fatura Önermeleri

Tablo 3.3'te katılımcıların sorulara verdiği cevaplar ortalamalarına göre sıralanmıştır. Katılımcılar "*E-fatura uygulamasından memnuniyet duyuyorum.*" önermesine % 91 oranında katılmıştır. "*E-fatura uygulamasını kolaylıkla kullanabiliyorum.*" önermesine ise %90'ı kullanabiliyorum yanıtını vermişlerdir. "*E-fatura sistemlerini kullanmak iş performansını artırıyor.*" önermesine, katılımcıların %89'u olumlu yanıt verirken, %5'i olumsuz yanıt vermiştir.

"*E-Fatura uygulamasının çeşitli avantajları mevcuttur*" önermesine %90 olumlu,

%5 kararsız ve %5 olumsuz cevap gelmiştir. **“E-Fatura uygulaması muhasebe işlemlerini azaltır ve iş süreçlerini kısaltır.”** önermesine verilen cevaplar incelendiğinde %87 olumlu, %5 kararsız, %8 olumsuz olduğu görülmektedir. **“E-Fatura uygulaması firmalar arası fatura iletimini kolaylaştırır.”** önermesine katılımcıların %87’si olumlu görüş bildirmişlerdir.

“E-fatura sistemi kurumsal düzenlemelere ve yasalara uygunluk sağlayarak, ispatı kolaylaştırır.” önermesine verilen yanıtlar incelendiğinde %85’i olumlu yanıt vererek e-fatura sisteminin yasalara uygunluğu sağlayarak ispatı kolaylaştırdığını savunmuşlardır. **“E-fatura uygulamasına yasal mevzuat olmasa da geçmek isterdim.”** önermesine %85 olumlu yanıt verilirken, %8 kararsız, %7 ise olumsuz cevap vermiştir.

“E-fatura işlemlerin maliyetini azaltmıştır.” önermesini katılımcıların %85’i işlemlerin maliyetini azalttığı şeklinde cevaplarırken %5 kararsız, %10 ise olumsuz şekilde cevaplandırmışlardır. **“E-fatura uygulamasını kolaylıkla kullanabiliyorum.”** önermesine verilen yanıtlar incelendiğinde %85’i kolaylıkla kullanabildiklerini bildirmişlerdir. **“E-fatura uygulamalarına ait bilişim teknolojilerini iyi kullanmaktayım.”** önermesine katılımcılar %82 olumlu yanıt verirken, %9 kararsız ve %9 olumsuz cevap vermişlerdir. **“E-fatura sistemi düzenlendiği anda sisteme aktarıldığından ve üzerinde değişiklik yapılamadığından taraflar arası anlaşmazlıkların önüne geçer.”** önermesine katılımcıların %82’si olumlu, %9’u kararsız ve %7’si olumsuz görüş bildirmişlerdir. **“E-fatura iade süreçlerini kolaylaştırmıştır.”** önermesine katılımcıların %81’inin olumlu yanıt verdiği, %9’unun kararsız, %10’unun olumsuz yanıt verdiği gözlemlenmiştir.

“E-fatura uygulaması vergi uyumu sağlar ve vergi denetimini kolaylaştırır.” Önermesine, katılımcılar %80 olumlu yanıt verirken, %13 kararsız kalmıştır. **“E-fatura uygulaması geçmiş dönem faturalarına kolay ve hızlı erişim sağlar.”** önermesini, olumlu bulanların oranı %71, kararsızların oranı %3 ve katılmadığını belirtenlerin oranı ise %5 olarak gözlemlenmiştir. **“E-fatura uygulamasına ait sık güncellenen mevzuatı takip etmek de sıkıntı yaşamıyorum.”** önermesine verilen yanıtlar incelendiğinde %70 olumlu, %18 kararsız, %12 olumsuz şekilde cevap vermiştir.

“E-fatura kullanımına başlamadan önce eğitim alma gereği duyuyorum.”

önermesine, yanıt verenlerin %54’ü eğitim alma gereği duyarken, % 28’i eğitim alma ihtiyacı duymadığını beyan etmişlerdir.

“E-faturaları kağıt ortamında arşivleme ihtiyacı duyuyorum.” önermesine, katılımcıların % 28’i e-faturalarını kağıt ortamında arşivlemeye devam ederken, %54’ü kağıt ortamında arşivleme ihtiyacı duymadıklarını beyan etmişlerdir. **“E-fatura gönderirken karşılaştığım hata mesajlarını kolayca anlıyorum.”** önermesine, katılımcıların %52’si olumlu, %21’i ise olumsuz yanıtlarken 26’sı kararsız kalmıştır.

“E-fatura Ticari Sır kavramını açık etmiştir.” önermesine verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların, %42’si e-faturanın ticari sırları açık ettiğini beyan ederken, %20’si kararsız kalmış, %38’inin ise e-faturanın ticari sırları ifşa etmediğini beyan ettikleri gözlemlenmiştir.

Önermeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Sıralama
		%		%		%		%		%		
Yasal zorunluluk olmasa E-arşiv Fatura kullanırdım.	7	6,3	2	1,8	4	3,6	34	30,4	33	29,5	4,05	1
E-Arşiv sistemleri işlem maliyetini düşürüyor	4	3,6	5	4,5	11	9,8	26	23,2	36	32,1	4,04	2
İrsaliyeleride Elektronik olarak düzenlemek istiyorum.	6	5,4	2	1,8	18	16,1	45	40,2	41	36,6	4,01	3
E-irsaliye olsa kullanırdım.	6	5,4	6	5,4	14	12,5	45	40,2	41	36,6	3,97	4
E-arşiv fatura vatandaş tarafından yeterince bilinmiyor.	5	4,5	8	7,1	6	5,4	39	34,8	24	21,4	3,84	5
E-Arşiv Faturayı anlatan kamu spotları olmalı	9	8,0	2	1,8	6	5,4	35	31,3	32	28,6	3,80	6
E-Arşiv kullanımına başlamadan önce eğitim alma gereği duyuyorum.	8	7,1	10	8,9	22	19,6	30	26,8	12	10,7	3,34	7

Tablo 3.4 E-İrsaliye –E-arşiv Önermeleri

Tablo 3.4’te katılımcıların e-irsaliye ve e-arşiv sorularına verdikleri yanıtların ortalamasına göre sıralanmıştır. **“İrsaliyeleri de elektronik olarak düzenlemek istiyorum.”** önermesine katılımcıların %77’sinin olumlu cevap verdikleri gözlemlenmiştir. **“E-irsaliye olsa kullanırdım.”** önermesine verilen yanıtlar incelendiğinde %77 olumlu, %12 kararsız, %11 ise olumsuz olarak gözlemlenmiştir. **“E-arşiv fatura vatandaş tarafından yeterince bilinmiyor.”** önermesine, katılımcıların %56 olumlu, %5 kararsız, %12 olumsuz olarak görüş beyan etmişlerdir. **“E-arşiv**

faturayı anlatan kamu spotları olmalı” önermesine verilen cevaplar incelendiğinde %60 oranında kamu spotları olmalı görüşü desteklenirken, %5 kararsız, %10 ise e-arşiv fatura için kamu spotuna ihtiyaç yok şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“Yasal zorunluluk olmasa e-arşiv fatura kullanırdım.” önermesine, %60 olumlu görüş belirtirken, %4’ü kararsız, %8 ise olumsuz cevap vermiştir. “E-arşiv sistemleri işlem maliyetini düşürüyor.” önermesini katılımcılar %55 olumlu, %10 kararsız, %9 olumsuz cevaplamışlardır. Son olarak incelenen “E-arşiv kullanımına başlamadan önce eğitim alma gereği duyuyorum.” önermesine ise %37,5 olumlu cevap verirken, %20’sinin kararsız olduğu görülmüştür.

3.7 Anketin Değerlendirilmesi

E-fatura uygulamasını kullanan Türkiye’deki tüm firmalara yönelik anket çalışması sonucunda ulaşılan bilgilerin sayısal dağılımı önceki bölümlerde ifade edilmiştir. Bu sayısal bilgilere ilaveten anket çalışması ile ilgili şu hususlar öne çıkmaktadır:

Çalışma kapsamında EDM Özel entegratör firması ve DARAPLUS muhasebe firmalarının müşterilerine Google form üzerinden e-mail yoluyla ulaşıp anket gerçekleştirilmiştir.

Ankete katılan firmaların %62’si hizmet alanında faaliyet gösterip kuruluş tarihleri 1981 ve 2017 yılları arasında değişmektedir. Özellikle 2011-2017 arası kurulmuş firmalar %60 oranındadır.

Katılımcıların %62 oranında üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Firmalarda e-dönüşümle ilgilenen kişiler de genellikle üniversite mezunudur.

Ankette en farklı çıkan sonuçlardan biri de sorumlu olunan departmanlara verilen cevapların %36 gibi bir oranla diğer alanlar olması. Anket cevapları arasına olası departman isimleri yazıldığı halde en yüksek oranla diğer cevap tercih edilmiştir.

E-fatura uygulamasına yasal mevzuat olmasa da geçmek isterim sorusuna Özdemir (2016) yaptığı çalışmada %60 evetken, aynı soruya Aydın (2017) yaptığı çalışmada %76 ile yasal zorunluluk olduğu için e-fatura kullanıyorum cevabı verilmiştir. Bu çalışmada ise %84 ile yasal zorunluluk olmasa da kullanmak isterim sonucuna ulaşılmıştır.

“E-faturayı arşivleme ihtiyacı hissediyor musunuz?” sorusuna Özdemir (2016) tarafından yapılan çalışmada %90 EVET cevabı verilirken geçen sürede bu eğilim değişmiş ve bu çalışmada oran %54 ile “e-faturayı fiziksel ortamda depolama ihtiyacı duymuyorum”a evrilmiştir. E-faturanın ilk başladığı zaman ile şimdiki zaman arasında kurumların klasik anlayışlarının değiştiği gözlemlenmiştir.

E-faturadan memnuniyet oranı daha önceki yapılan çalışmalara paralel olarak arttığı gözlemlenmiştir. Firmalar genel olarak e-faturadan memnundur.

Firmaların e-fatura yararlanma yöntemleri arasından, özel entegrasyon yöntemi %86 ile en çok tercih edilen yararlanma yöntemi olmuştur.

Anketin sorusu olan entegrasyon yöntemi değişikliği ise genelde yapılmamıştır. Firmalar entegrasyon yöntemine karar verdikten sonra değişikliğe gitmemiştir. Giden küçük bir kesimde ise en büyük etken fiyat farkı ve muhasebe program değişikliği olarak gözlemlenmiştir.

E-fatura uygulamasına ve e-arşiv fatura uygulamasına başlamadan önce kullanıcılar eğitim almak istemektedirler.

E-fatura uygulama başvuru esnasında en çok zaman alan süreç %46 ile Mali Mühür edinme süreci olmuştur.

Katılımcıların mutabık olduğu konulardan birisi de E-arşiv fatura kavramını vatandaşın bilmediğidir. Özellikle bu konuyla ilgili kamu spotları hazırlanmalıdır cevabı çıkmıştır.

Firmaların e-faturada uygulama esasında en çok Ticari Fatura Yöntemi'ni kullandığı dolayısıyla katılımcıların ticari alanda faaliyet göstermektedir.

E-faturayı ticari sır olarak görenlerin oranı daha önce yapılan çalışmalardan farklılaşsa bile yaklaşımın pek de değişmediği gözlemlenmiştir.

E-irsaliye 2018 yılında kullanılmaya başlanmasına rağmen katılımcıların %77'si e-irsaliye kullanmak istediklerini beyan etmişlerdir.

E-arşiv ile ilgili anket sorularına verilen cevaplar ise firmaların özellikle e-arşiv faturayı anlatmakla ilgili problem yaşadığını göstermektedir. Müşterilerin özellikle de perakende müşterilerin e-arşiv fatura kavramını bilmedikleri için bunun %80'lik bir oranla kamu spotu ile anlatılması gerektiğini vurgulamıştır.

Gelecekte araştırma yapacaklar e-irsaliyenin kullanımı ve uygulaması ile ilgili çalışma yapabilirler. Bu çalışmanın yapıldığı tarihte e-irsaliye kullanan firma sayısı 46 olarak görülmektedir (İnt. Kyn. 8).

4. SONUÇ

Her geçen gün globalleşen dünyamızda veriye ulaşmak ve bunu anlamlı hale getirebilmek çok önemlidir. Türkiye e-devlet olarak başladığı bu dijitalleşme sürecine muhasebe alanını dahil ederek e-fatura, e-arşiv fatura ve e-irsaliye olarak tüm süreçleri kapsayacak şekilde geliştirmektedir.

Her alanda olduğu gibi muhasebe işlemlerinde de gerek iş performansını artırmak gerekse maliyetleri düşürebilmek adına e-dönüşüm ürünleri kullanmak hem işyerlerine hem de ülkemize katkı sağlamaktadır.

Yapılan çalışmada görüldüğü üzere Türkiye e-dönüşüm sürecine oldukça hızlı entegre olmuştur. Daha önce e-fatura uygulamasına zorunluluk olduğu için geçişler yapılırken şimdi firmalar bunu bir gereklilik ve kolaylık olarak görmektedir.

Çalışmada ortaya çıkan sonuçlardan biri olan ve e-fatura uygulamasına duyulan güvenin artmasıyla birlikte düzenlenen e-faturalar ayrıca kâğıt ortamında depolanma ihtiyacını da giderek azaltmaktadır. Konu hakkında yapılan çalışmaların üzerinde 1-2 yıl geçmesine rağmen farklılıklar net olarak ortaya çıkmaktadır.

En az değişikliğin olduğu veya mükellef tutum değişikliğinin olmadığı alan ise e-faturanın ticari sır kavramını açık ettiği konusudur. Katılımcılarda e-faturanın ticari sır olduğu konusundaki çekimserlik sürmektedir.

Çalışmada ortaya çıkan sonuçlardan biri de yeni firmaların büyük çoğunluğunun direk e-fatura olarak işe başlamalarıdır. Artan e-dönüşüm, azalan bürokrasiyle birlikte hızlanan ticari hayata katkı sağlamaktadır. Özellikle e-irsaliye ile birlikte düzenlenen elektronik belge sayısının artması beklenmektedir. Ürün sevkiyatını ay içi yapıp ay sonu faturasını kesen firmaların tüm kayıtları her işlem sonrasında depolanma imkanı sunacaktır. Bu sayede Gelirler İdaresi Başkanlığı'nın firmaların elindeki stok ve stok bazlı değişimleri de takip edebilmesi mümkün olacaktır. Firmaların stok envanterine ulaşmak veya buna bağlı işlemleri gerçekleştirmek çok kolaylaşacaktır.

Katılımcıların entegrasyon yararlanma yöntemleri olarak özel entegrasyon yöntemini seçtiği görülmüştür. Gerek uygulama kolaylığı gerekse başlama maliyetinin düşük olması tercih sebebi olmuştur.

Anketten çıkan önemli bir sonuç da firmaların e-fatura sürecine başladıktan sonra yararlanma yöntemlerini değiştirmedir. Firmaların hangi yararlanma yönteminden başlamış iseler onunla devam etmiş oldukları görülmüştür. Firmalar e-faturayı sadece muhasebe birimi üzerinden değil aynı zamanda bilgi işlemciler üzerinden yürütmeye çalışmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde e-faturanın tanımı, e-faturanın yasal dayanakları, muhafazası gibi teknik konular anlatılmıştır. Ayrıca e-faturanın firmalar arası olamayan versiyonu e-arşiv fatura kavramı açıklanmıştır. 2018 yılı itibariyle uygulanmaya başlanan e-irsaliye kavramı açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise e-fatura, e-arşiv fatura ve e-irsaliye için yararlanma yöntemleri olan portal, entegrasyon ve özel entegrasyon yöntemleri anlatılmıştır. Kıyaslamalar yapılarak sürece yeni başlayanlar için açıklamalar yapılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde yapılan anket çalışmasıyla ilgili bilgiler paylaşılmıştır. Yapılan anket çalışmasındaki sorulara verilen cevaplar ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Sonuçlar bölümünde ise konu hakkında daha önce yapılan çalışmalarla bağlantı kurularak günümüzdeki yansımaları aktarılmıştır.

Yakın bir gelecekte özellikle de devletin elindeki verileri değerlendirme ve yorumlamasıyla birlikte oluşacak sıkıntılar büyümeden veya başlamadan hızla aşılacaktır. Günümüzün popüler kavramlarından olan Veri Madenciliği kullanılabilir ise; Gelirler İdaresi Başkanlığı'nın ülkedeki tüm ticari akışı kontrol edip, yönetim ve tedbir almasını kolaylaştıracaktır. Günümüzdeki problemlerin başında gelen dış kaynaklı malzemeler, stokçuluk, fırsatçılık ve hammaddeler konusunda daha hızlı çözümler üretilmesi sağlanacaktır.

Konu hakkında çalışma yapacak araştırmacılar e-irsaliyenin uygulanmasını, memnuniyet durumlarını ve e-arşiv fatura kavramının vatandaş tarafından benimsenme eğilimlerini de araştırılabilir.

5. KAYNAKLAR

- Aydın, F. Z. (2017). Türkiye’de E-Fatura ve E-Defter Uygulamalarının İşletmeler Üzerindeki Yansımaları ve Bir Araştırma, İstanbul.
- Bayraktar, C. (2016). Muhasebe Meslek Mensuplarının E-belge Sistemleri Üzerine Davranışsal Tutumları ve Kullanma Niyetlerinin İncelenmesi: Karabük İli Örneği.
- Demirdöven, M. O. (2017). Muhasebede E-fatura ve E-defter; Türkiye’de E-fatura E-defter Sistemine Geçen İşletmelere İlişkin Bir Araştırma, Edirne.
- Doğan, U. (2013). 550 Soruda E-Fatura E-Defter, 3. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Doğan, U. (2013). E-Fatura Oluşturma Yöntemleri. *Vergi Dünyası Dergisi*, **74**: 65-69.
- Doğan, U. (2013). E-Fatura Uygulaması. *Vergi Sorunları Dergisi*, **300**: 89.
- Romao, J. B. (2010). Benefits Management for an E-Invoice Process. *Portuguese Journal of Management Studies*, **15**(2): 137-159.
- Kumkale, R. (2013). Bütün Yönleriyle E-Fatura, E-Defter, 1. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Orhan, B. (2017). Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Meslek Mensuplarının Verimliliğine Etkileri, Çorum.
- Özdemir, M. (2016). Muhasebede E-Defter, E-Fatura Uygulamaları ve Türkiye’de E-Defter, E-Fatura Sistemine Geçen İşletmeler Üzerine Bir Araştırma.
- Şahin, T. (2014). E-Fatura Düzenlenmesinde Entegrasyon Yönteminin Vergi Mahremiyeti Karşısındaki Durumu. *Yaklaşım Dergisi*, 256-268.
- Tahir, E. (2014). E-Fatura, E-Arşiv, *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, **122**: 41.
- Tuncer, S. (2014). E-Fatura Uygulamasında Son Durum. *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, **126**: 9-18.

- Türk, A. (2010). Elektronik Vergi Denetiminin Vergi Kaçırma Eğilimlerini Azaltmadaki Rolü ve Bir Araştırma, Kütahya.
- Doğan, U. ve Y. T. (2015). E-Fatura Uygulamasında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Vergi Sorunları Dergisi*, **319**: 157.
- Voutilamen, V. (2003). Electronic Invoice Processing As A Tool For Cost. *Forntiers of E-Business Research*, 215-219.
- Wright, P. M. (1997). Impact of Information Technology on Employee Attitudes: A Longitudinal Field Study. *Center for Advanced Human Resource Studies*, **3**.
- Vesela, L. and Radimersky, M. (2014). The Development of Electronic Document Exchange, *Procedia Economics and Finance*, **12**: 743-751.
- Türkay, İ. (Eylül). Elektronik Fatura (E-Fatura) Uygulamasının Kapsamı, *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, **117**: 104-117.
- Turaç, E. (2009). E-Fatura Uygulaması ve Beklentiler, *Yaklaşım Dergisi*.
- Tercan, Y. (...). Elektronik Defter Standardı: XBRL. *Vergi Sorunları Dergisi*, **322**: 71-85.
- Reka, C. I. and Pete, S. (2010). Managerial and Cost Accounting Practices-A Romanian Overview. *Accounting and Auditing*, 484-490.
- Schlegel, I. (2011). Simplified VAT Invoicing Requirements and Electronic Invoicing, ERA Forum, 253-263.
- Biyan, Ö. (2010). Türk Vergi Hukukunda Belge Düzeni ve İspat: Eleştiriler ve Öneriler, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. **12**: 27-55.
- Ortega, B. H. and Corlos, S.-C. (2009). What Motivates Firms to Adopt E-Invoicing? The Effect of Perceptions and Competitive Environment, *Universia Business Review*, 96-120.

- Ortega, B. H. and Martinez, J. J. (2011). Performance of E-Invoicing in Spanish Firms. *Inf. Syst. E-Bus Manage*, **11**: 457-480.
- Kivijarvi, H., Petri H. and Penttinen, E. (....) . Supporting It Implementation Decisions With Anp-Supplier Scheduling for E-Invoicing. *International Journal of Information Technology Decision Making*, **11**(3): 525-550.
- Kaya, A. (2008) Elektronik Fatura Kayıt Sisteminin Gelişim Sürecinde Geline Son Nokta, *Yaklaşım Dergisi*, **58**.
- Doğan, U., Yalçın T. ve Nalçacı, İ. G. (2015). E-Fatura Uygulamasında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Vergi Sorunları Dergisi*, **319**: 154-165.
- Ercan, İ. (2013). Kayıtların Elektronik Ortamda Oluşturması, Muhafaza ve İbraz Etmesi Gereken Mükellefler., *Mali Çözüm Dergisi*, **120**: 125-131.
- Erdem, T. (2014). E-Fatura, E-Arşiv, *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, **122**: 40-51.
- Berber, L. K. (2009). Registered E-Mail and E-Invoicing in Turkey, *Digital Evidence and Electronic Signature Law Review*, **6**: 197-201.
- Caluwaerts, P. (2010). Towards a European Electronic Invoicing Framework: Why Businesses, Service Providers and Consumers Should Switch to E-Invoicing, *Journal of Payments Strategy*, **4**(3): 231-241.
- Juntumaa, M. and Öörni, A. (2011). Partial Adoption of E-Invoice: An Unexpected Phenomenon Within IS Adoption. *Proceedings of the 44th Hawaii International Conference on System Sciences*, 1-10.
- Yıldırım, A. (2013). Ülkemizde Elektronik Fatura. *Vergi Dünyası Dergisi*, **386**: 115-145.
- Netter, M. and Günther, P. (2016). Integrating Security Patterns into the Electronic Invoicing Process.
- Kaliontzoglou, A., Pelagia, B. and Despina, P. (2006). e-Invoke: Secure e-Invoicing Based on Web Services. *Electron Commerce Res*, **6**: 337-353.

İnternet Kaynakları

- 1) <http://www.turuncbilisim.com.tr/hizmetler>, 05.10.2018
- 2) <http://www.efatura.gov.tr/earsivhakk%C4%B1nda.html>, 02.05.2018
- 3) <http://www.efatura.gov.tr/>, 02.05.2018
- 4) <http://www.efatura.gov.tr/efaturabasvuru.html>, 20.05.2018
- 5) <http://www.efatura.gov.tr/eirsaliyekayitlikullanici.html>, 05.10.2018
- 6) <https://www.ozelintegrator.com/bilgi-merkezi/e-style/e-fatura-hayatimiza-ne-zaman-girdi-neleri-degistirdi>, 02.10.2018
- 7) <http://mm.kamusm.gov.tr/fiyatlandirma.jsp>, 02.05.2018
- 8) <http://www.worldbank.org/en/topic/ict/brief/egovernment>, 10.09.2018

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ömer KILIÇ
Doğum Yeri ve Tarihi : Niğde, 26.10.1985
Yabancı Dili : İngilizce
İletişim (Telefon/e-posta) : kilicomer@gmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Niğde Meslek Lisesi, (1999-2002)
Lisans : Marmara Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Kontrol Öğretmenliği, (2002-2006)
Lisans : Erciyes Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi,
Bilgisayar Mühendisliği, (2017- ...)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl: MEB, Bilişim Teknolojileri Öğretmeni (2006 - ...)

EKLER

E-Fatura Uygulaması ve Kullanıcı Şirketlerin E-Faturayı Değerlemesi Tez Anket Çalışması

Sayın yetkili,
Bu anket çalışması akademik bir niteliğe sahip olup edinilen bilgiler,Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü İnternet ve Bilişim Teknolojileri Alanı Tezli Yüksek Lisans için hazırlamakta olduğum " E-fatura Uygulaması ve Kullanıcı Şirketlerin E-faturayı Değerlemesi" isimli yüksek lisans tezi için kullanılacaktır.Hazırlamakta olduğum yüksek lisans tezi haricinde vermiş olduğunuz bilgiler hiçbir yerde ve farklı amaçla kullanılmayacaktır.Bu tezin başarılı olabilmesi sizin vereceğiniz cevaplara bağlı olacaktır.Bu nedenle soruları dikkatli şekilde okuyarak cevap verilmesi,soruların geçerliliği ve anlamlılığı açısından büyük önem taşımaktadır.Göstermiş olduğunuz ilgi ve hassasiyetiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Prof.Dr. Veysel KULA
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü
Yönetimi

Ömer KILIÇ
Afyon Kocatepe Üniversitesi
İnternet ve Bilişim Teknolojileri
Yüksek Lisans Öğrencisi

* Gerekli

Şirketinizin faaliyet alanı nedir?-1

- Üretim
- Finans
- Ticari
- E-Ticaret
- Eğitim
- Diğer: _____

Şirketinizin kuruluş tarihi nedir?-2

- 1960 ve Öncesi
- 1961-1980
- 1981-2000
- 2001-2010
- 2011-2015
- 2015-2017

Cinsiyetiniz-3 *

- Kadın
- Erkek

Eğitim Düzeyiniz-4 *

- Lise
- Üniversite
- Yüksek Lisans
- Doktora
- Diğer: _____

Şirkette sorumlu olduğunuz Departman-5 *

- Muhasebe
- Finans
- Bilgi İşlem
- Üretim
- Diğer: _____

Şirketteki Ünvanınız-6 *

- Üst Düzey Yönetici
- Genel Müdür
- Muhasebe Müdürü
- BT. Sorumlusu
- Diğer

Şirketteki görev süreniz-7 *

- 0-3 yıl
- 4-6 yıl
- 7-9 yıl
- 10-15 yıl
- Diğer: _____

E-Fatura uygulamasına başvuru esnasında en çok zaman alan süreç hangisi olmuştur.-8 *

- Maliye'ye Müracaat Süreci
- Mali Mühür Edinme Süreci
- E-İmza Edinme Süreci
- Programsal Adaptasyon
- İlk E-fatura işlemini gerçekleştirmek.

!

E-faturayı kaç yıldır kullanıyorsunuz 9 *

- 0-3 yıl
- 4-6 yıl
- 7-9 yıl
- Diğer: _____

E-Fatura uygulamasını ne sıklıkla kullanıyorsunuz?-10 *

- Günde bir
- Günde birkaç
- Haftada bir
- Haftada birkaç
- Ayda bir
- Ayda birkaç

Ayda ortalama kaç tane E-Fatura düzenliyorsunuz?-11 *

- 1-500 adet
- 500-1000 adet
- 1001 adet - 5000 adet
- 5001 adet ve üstü

E-Faturada hangi uygulama esasını kullanıyorsunuz?-12 *

- Ticari fatura
- Temel fatura
- E-Arşiv Fatura
- Hepsi

E - Fatura uygulamasından nasıl yararlanıyorsunuz?-13 *

- G.İ.B Portal Yöntemi
- Entegrasyon Yöntemi
- Özel Entegrasyon Yöntemi

E - Fatura uygulamasından yararlanma yöntemini değiştirdiniz mi?-14 *

- Evet
- Hayır

Evet ise Cevaplayınız.E - Fatura uygulaması yararlanma yöntemini kaç kez değiştirdiniz._15

- Hayır
- 1 kez
- 2 kez
- Daha fazla

Evet ise Cevaplayınız.Yararlanma yöntemini neden değiştirdiniz?-16

- Muhasebe yazılım değişikliği
- E-fatura Gönderim-Alım Sayısının Artması
- E-fatura Gönderim-Alım Sayısının Azalması
- Diğer yöntem pahalıydı
- Personel Değişikliği
- Kampanya olması
- Merkez Firma değişikliği(Genel Merkez)
- Teknik Yetersizlik
- Destek Veren firma yetersizliği
- Diğer

Özel entegrasyon firması değiştirdiniz mi?-17 *

- Hayır
- Evet

Evet ise sebebi nedir?-18

- Fiyat Farkı
- Hizmet yetersizliği
- Özel uygulama
- Zincir firma
- Personel Değişikliği
- Yazılım değişikliği
- Fatura Gönderim-Alım Sayısının değişmesi

E-Fatura uygulamasını değerlendirme ve E-irsaliye-19 *

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
E-Fatura uygulamasından memnuniyet duyuyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulamasını kolaylıkla kullanabiliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura sistemlerini kullanmak iş performansını artırıyor.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Faturaları kağıt ortamında arşivleme ihtiyacı duyuyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura kullanımına başlamadan önce eğitim alma gereği duyuyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulamasının çeşitli avantajları mevcuttur.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura yasal mevzuat olmasa da geçmek isterdim.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulaması vergi uyumu sağlar ve vergi denetimini kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulaması muhasebe işlemlerini azaltır ve iş süreçlerini kısaltır.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura gönderirken karşılaştığım hata mesajlarını kolayca anlıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulamalarına ait bilişim teknolojilerini iyi kullanmaktayım.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulaması firmalar arası fatura iletimini kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
E-fatura işlemlerin maliyetini azaltmıştır.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulaması geçmiş dönem faturalarına kolay ve hızlı erişim sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulamasına ait sık güncellenen mevzuatı takip etmek de sıkıntı yaşamıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-fatura Ticari Sır kavramının açık etmiştir.	☐	☐	☐	☐	☐
E-fatura sistemi kurumsal düzenlemelere ve yasalara uygunluk sağlayarak, ispatı kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
E-fatura sistemi düzenlendiği anda sisteme aktarıldığından ve üzerinde değişiklik yapılamadığından dolayı taraflar arası anlaşmazlıkların önüne geçer.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Fatura uygulamasını kolaylıkla kullanabiliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-fatura İade süreçlerini kolaylaştırmıştır.	☐	☐	☐	☐	☐
İrsaliyeleride Elektronik olarak düzenlemek istiyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-irsaliye olsa kullanırdım.	☐	☐	☐	☐	☐

Bu bölüm E-Arşiv fatura kullananlar içindir.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
E-Arşiv sistemleri işlem maliyetini düşürüyor.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Arşiv kullanımına başlamadan önce eğitim alma gereği duyuyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
E-arşiv fatura vatandaş tarafından yeterince bilinmiyor.	☐	☐	☐	☐	☐
E-Arşiv Faturayı anlatan kamu spotları olmalı	☐	☐	☐	☐	☐
E-arşiv faturayı kolaylıkla düzenleyebiliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Yasal zorunluluk olmasa E-arşiv Fatura kullanırdım.	☐	☐	☐	☐	☐